

Arkivsaksnummer: 2026/9256-2

Saksbehandler: Trond Erik Buttingsrud

Dato: 08.03.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Hallingskarvet nasjonalparkstyre	11-2026	10.03.26

Søknad om motorferdsel knyttet til GPS-merking av villrein i Hallingskarvet nasjonalpark - Norsk institutt for naturforskning.

Forvalters innstilling

Hallingskarvet nasjonalparkstyre gir i sak 11 – 2026 Norsk institutt for naturforskning (NINA) dispensasjon til lavtflyging og landing med helikopter og bruk av snøskuter ved GPS-merking og oppfølging av GPS-merkede villrein.

Motorferdselen er fordelt på:

- GPS-merking av villrein med helikopter. For 2026 perioden 23.02 – 31.03 og til 15. april for bukk. For 2027 og 2028 perioden 01.01 – 31.03.
- Oppfølging med helikopter av GPS-merkede dyr. 5 turer i året for årene 2026, 2027 og 2028.
- Oppfølging av GPS-merkede dyr med snøskuter. 2 snøskuter 5 ganger i året, i perioden 1.desember- 20.april 2026, 2027 og 2028

Dispensasjonen gjelder for Hallingskarvet nasjonalpark og Finse biotopvernområde.

Dispensasjonen er gitt med hjemmel i Naturmangfoldloven § 48.

Vilkår for tillatelsen:

- Det skal tas hensyn til viltet i området. Før flygning finner sted skal det hentes inn oppdaterte opplysninger fra Statens naturoppsyn om villreinen sine posisjon og om kjente hilokaliteter for fjellrev og reirlokalteter for rovfugl. Søker må rette seg etter de henstillinger som eventuelt gis av oppsynet i forhold til fjellrev og rovfugl.
- Antall flygninger og bruk av snøskuter skal rapporteres til Hallingskarvet nasjonalparkstyre innen 1. juni hvert år.
- Denne tillatelsen begrenser ikke den rett grunneier har til å forby eller begrense motorferdsel på sin eiendom.

Dispensasjonen er gitt etter verneforskrifter for Hallingskarvet nasjonalpark og Finse biotopvernområde. I tillegg må det innhentes eventuelle tillatelser fra kommuner etter motorferdselloven med forskrifter.

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakenes formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48. Merking av villrein vil etter forvaltningen sin vurdering ikke stride

mot formålet i vernevedtaket for Hallingskarvet nasjonalpark og Finse biotopvernområde. På samme tid vil det til en viss grad påvirke villreinen som verneverdi, men ikke true arten. Reetablering av villrein i sone 1 i Nordfjella har et stort fokus i regionen rundt villreinområdet. Villrein som art har også et stort fokus. Det vil være av vesentlige samfunnsinteresse regionalt å få reetablert villrein i sone 1 i Nordfjella.

--- slutt på innstilling ---

Saksopplysninger

I e-post av 18.02.26 søker Norsk institutt for naturforskning (NINA) ved Morten Heim dispensasjon om bruk av helikopter og snøskuter ved GPS-merking og oppfølging av merkede villrein.

Søknaden gjelder for 2026, 2027 og 2028.

Det søkes om:

- GPS-merking av villrein med helikopter. For 2026 søkes det for perioden 23.02 – 31.03 og til 15. april for bukk, og for 2027 og 2028 søkes det for perioden 01.01 – 31.03.
- Oppfølging med helikopter av GPS-merkede dyr. Dette er nødvendig antall landinger i forbindelse med dødsvarsel eller innhenting av halsbånd etter drop-off. Det søkes om at dette vil gjelde hele året.
- Oppfølging av GPS-merkede dyr med snøskuter. Det søkes om at dette kan gjennomføres årlig i perioden 1.desember- 20.april. Det kan benyttes 1-2 scootere inntil 3-5 ganger i løpet av vintersesongen.

Formålet med merkingen er å skaffe kunnskap om villreinens arealbruk og trekkmonster, og styrke overvåkingen av bestanden. Dette i en fase med oppbygging av bestanden i Nordfjella sone 2 og eventuelt reetablering av villrein i sone 1. Merkingen vil gjennomføres av NINA på oppdrag fra Miljødirektoratet.

I tillegg til å vurdere dispensasjon for motorferdsel, skal Hallingskarvet nasjonalparkstyre gjøre en vurdering om merkingen er unødig uroing av dyrelivet, jf. Verneforskriften for Hallingskarvet §3 pkt. 3.1. *Vern av dyrelivet. Dyrelivet, inkludert hi, reir, hekke-, yngle- og gyteplassar, er freda mot skade og unødig uroing.....* Verneforskriften sier at dyrelivet er fredet mot "unødig uroing". Det må da vurderes om NINAs merking av villrein faller inn under dette begrepet og derfor krever en eventuell dispensasjon. Dersom merkingen er å anse som en nødvendig forstyrrelse/uroing av dyrelivet, er tiltaket ikke forbudt og trenger ikke dispensasjon.

Søknaden inneholder få opplysninger for vurdering av nødvendighet av tiltaket annet enn det som står under formålet med merkingen *«å skaffe kunnskap om villreinens arealbruk og trekkmonster, og styrke overvåkingen av bestanden. Dette i en fase med oppbygging av bestanden i Nordfjella sone 2 og eventuelt reetablering av villrein i sone 1.»*

Forvalter har kontaktet Miljødirektoratet som oppdragsgiver for å få ytterligere med informasjon. I e-post av 05.02.26 svarer Erik Lund fra viltseksjonen følgende: *«Denne omsøkte merkingen inngår som en svært sentral del av reetableringen av villrein i Nordfjella sone 1. Alle involverte etater (Miljødirektorat, Mattilsyn m.fl) er omforente om at en slik merking er høyst nødvendig – både for å ha en bedre oversikt over hvor flokker i sone 2 befinner seg, og ikke minst at det er nødvendig å ha merka dyr blant de individer som skal over i sone 2. Merking er en høyst krevende øvelse der blant annet vær og lysforhold er avgjørende for suksessraten.»*

I tillegg var det en telefonsamtale mellom Erik Lund og forvalter 5. mars. Merking av villrein er knyttet opp til reetablering av villrein i sone 1 i Nordfjella. Lund framhevet viktigheten av å kjenne til plassering av villrein på det tidspunktet villreinen skal flyttes over til sone 1. Om denne reetableringen skal skje via naturlige trekk eller om de flyttes og gjetes over med

menneskelig hjelp, er ikke bestemt. Men i begge tilfeller er det behov for å følge villreinen sine bevegelser i sone 2. Det blir tatt CWD-prøver av alle dyr som er planlagt GPS-merket. Om det blir oppdaget CWD-smitte i merkede rein som føres over til sone 1 vil merkingen gjøre det mulig å ta ut disse dyrene. Dette er et viktig punkt for ikke å få CWD-smitte tilbake i sone 1. Etter at reetablering til sone 1 er gjennomført er det viktig å følge flokkene både i sone 1 og sone 2. Dette for at man kan gjøre tiltak om villreinen vil trekke tilbake eller andre forvaltningsmessige grep når man ser hvordan villreinen bruker sine arealer.

Søknaden er rettet til Hallingskarvet nasjonalparkstyre. Etter samtale med søker er det kommet fram at søknaden gjelder både Hallingskarvet nasjonalpark og Finse biotopvernområde.

Søknaden om dispensasjon for motorferdsel og vern av dyrelivet blir behandlet etter Naturmangfoldloven §48.

Vurdering

Reetablering av villrein i sone 1 har et stort fokus. Det er usikkerhet i hvordan reinen reagere etter flytting, og man er opptatt av å se om reetablering igjen fører til CWD-smitte i bestanden. Ansvarshavende for reetablering prøver å forutse hendelser, og sette i verk de tiltak de kan for å gjøre reetableringen så sikker og kontrollert som mulig. GPS-merking av villrein er et av disse punktene.

For å ta ut merkede villrein som viser seg å ha CWD-smitter, er man helt avhengig av at dyrene er merket. Sannsynligheten for å finne dyr som er smittet er lav, men fortsatt et argument for merking. Å følge villreinen sine bevegelser både i sone 1 og sone 2 vil i teorien kunne gjennomføres i felt med bruk av snøskuter på vinterføre. På barmark er det vanskelig å se for seg hvordan dette skal kunne gjennomføres. Å følge villreinen sine bevegelser på vinterstid vil være svært krevende og utløse behovet for ytterligere oppsynsvirksomhet. Med et tilstrekkelig antall merkede dyr, vil dette gi et godt bilde av hvordan villreinstammen beveger seg.

Viktigheten av en reetablering av villrein i sone 1 og at denne blir gjennomført på en så god måte som mulig, tilsier at merkingen må sees på som en «nødvendig forstyrrelse». Det er da ikke behov for å gi dispensasjon etter Verneforskriften for Hallingskarvet §3 pkt. 3.1. Vern av dyrelivet.

Knyttet til søknaden om motorferdsel er det via telefon med Christer Rolandsen i NINA gjort en konkretisering av søknaden med hensyn til antall turer og tidsavgrensning. Justeringene er:

- GPS-merking av villrein med helikopter. For 2026 perioden 23.02 – 31.03 og til 15. april for bukk. For 2027 og 2028 perioden 01.01 – 31.03.
- Oppfølging med helikopter av GPS-merkede dyr. 5 turer i året. Gjelder hele året.
- Oppfølging av GPS-merkede dyr med snøskuter. 2 snøskuter 5 ganger i året, i perioden 1.desember- 20.april.

Justeringen skal ikke gå utover merkingen NINA vil gjennomføre.

Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 skal ligge til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet. Når det gjelder krav til kunnskap om naturmangfoldet i naturmangfoldloven § 8, har forvaltningen god oversikt over omfanget av motorferdsel gjennom de rapporteringsordninger som finnes, og kontroller gjennomført av Statens naturoppsyn. I forhold til naturverdiene er det først og fremst villrein og fjellrev som kan bli påvirket av lavtflyging og landing med helikopter og bruk av snøskuter. I tillegg er det innenfor Hallingskarvet nasjonalpark flere lokaliteter der det er observert rovfugl. Merking vil

forstyrre villreinen ved at man flyr tett inn mot en flokk, skyter en bedøvelses pil, for så å trekke seg unna mens pilens virking setter inn. Deretter går de ned, gjør sine målinger og setter på GPS-sender. NINA har gode rutiner for at merkingen skal gjennomføres så skånsomt som mulig for reinen. For å finne igjen påskutt dyr, følges traseen dyrene har tatt. Vinter med sporsnø er derfor det eneste tidspunktet merking kan gjennomføres.

Fjellreven har sitt primærområde i vestre del av Hallingskarvet. Hi perioden for fjellrev (juni/juli) er den mest sårbare periode for reven. Merking av villrein vil ikke bli gjennomført i den sårbare perioden for fjellrev.

§ 10 Økosystemtilnærming og samlet belastning. Dette prinsippet er viktig for den totale belastningen fra forstyrrelser og motorferdsel i verneområdet. Det er noe motorferdsel i Hallingskarvet i dag, men denne er svært konsentrert til noen måneder i vinterhalvåret. Nasjonalparkstyre ønsker i stor grad å begrense bruk av helikopter. Nasjonalparkstyre ber derfor NINA gjøre strenge vurderinger når det gjelder bruken av helikopter opp mot forstyrrelsen dette har for villreinen. Med merking av 5 dyr i året er dette ikke å anse som en samlet belastning som vil true villreinen eller økosystemene i Hallingskarvet nasjonalpark.

For motorferdsel generelt gis det kun tillatelser til tiltak som er vurdert til å være helt nødvendig. Det totale søknadsomfanget har vært stabilt de siste årene. Hallingskarvet nasjonalparkstyre viderefører derfor i stor grad den dispensasjonspraksis vi har i dag.

Ut ifra sakens karakter mener forvaltningsmyndigheten at kunnskapsgrunnlaget er godt i forhold til villrein og hvordan merkingen blir gjennomført. Førevarprinsippet i naturmangfoldloven § 9 får derfor mindre betydning. Foruten villrein, vil vedtaket som foreligger med de vilkår som er satt, i liten grad vise store effekter på verdifulle naturtyper og arter. Forvaltningsmyndigheten legger derfor til grunn at det ikke er nødvendig å foreta vurderinger etter miljøprinsippene i naturmangfoldloven §§ 11 og 12.

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. § 48 første ledd i naturmangfoldloven. Det er et mål å holde motorferdselen i nasjonalparken på et minimum, samtidig som nødvendig bruk av motorferdsel må kunne tillates. Villrein er en del av verneformålet i Hallingskarvet, og merking av villrein er en viktig del av reetableringen av villrein i Nordfjella sone 1. Merking vil føre til mer kunnskap om villreinen sine bevegelser, og vil styrke forvaltningen av villreinen. Merking av villrein vil etter forvalter sin mening ikke stride mot formålet i vernevedtaket. På samme tid vil det til en viss grad påvirke villreinen som verneverdi. Bakgrunnen for merkingen, reetablering av villrein i sone 1, er et viktig grep for forvaltningen i Nordfjella villreinområde og har etter forvalter sin mening en vesentlig samfunnsinteresse regionalt. Etter forvalter sin vurdering er merkingen med på å sikre at reetableringen blir gjennomført på en god måte.